

Nr 26.

Ankom till Riksdagens kansli den 19 februari 1913 kl. 2 e. m.

*Utlåtande, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t
angående bidrag av statsmedel till kostnaderna för indelning
och förbättring av enskilda vägar på landet.*

(2:a Avd.)

I en inom Andra kammaren väckt, till jordbruksutskottets behandling överlämnad motion, nr 12, har herr *Molin* i Dombäcksmark hemställt, att Riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag, i vad mån och under vilka villkor staten bör bidra i kostnaderna för indelning och förbättring av enskilda vägar på landet enligt lagen den 5 juli 1907.

Till stöd härför har anförts följande:

»I en inom Andra kammaren vid 1912 års riksdag väckt motion hemställde undertecknad, 'att Riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag i vad mån och under vilka villkor staten bör bidra i kostnaderna för indelning och förbättring av enskilda vägar på landet enligt lagen den 5 juli 1907'. Denna motion blev i enlighet med jordbruksutskottets avstyrkande utlåtande avslagen, och de huvudsakligaste motiven för denna åtgärd synas vara att söka i jordbruksutskottets förmodan, att meningen i min motion vore att på något sätt lägga hinder i vägen för enskilda vägars intagande i allmän vägdelning, då förhållandena det påkallade. Såsom framgår av de anföranden, jag höll i Andra kammaren, var detta alls icke min mening, men tillät jag mig betvivla, att staten för närvarande hade resurser att med ens lösa vägrfrågan enligt lagen om väghållningsbesvärets utgö-

Bihang till Riksdagens protokoll 1913. 10 saml. 12 häft. (Nr 26—27.)

rande på landet den 23 oktober 1891. Motionens motståndare förbi-sågo nämligen den viktiga omständigheten, att vissa delvis mycket svåra villkor förutsätta en enskild vägs intagande i allmän vägdelning. Först och främst fordras, att vägen ej på någon sträcka skall ha större lutning än 1 : 20. Vidare skall vägen vara av god beskaffenhet. Veder-börande väghållningsdistrikt skall om saken höras. Konungens befall-ningshavande skall döma väghållningsskyldige att underhålla densamma. Vägen skall därförinnan givetvis vara undersökt av ingenjörer och väl-diga apparater igångsatta för frågans framförande. Då därtill kommer, att de stora kostnader, som följa nya vägdelningar, i det allra längsta avskräcka väghållningsskyldige från att påkalla ny vägdelning, är det lätt att förstå, vilka snart sagt oöverstigliga hinder som möta, då fråga uppstår att intaga en enskild väg i allmänt vägunderhåll. Att den ut-väg, jag i min motion föreslagit, skulle omöjliggöra eller försena vik-tigare enskilda vägars intagande i allmän vägdelning eller indelning till allmänt underhåll, är så mycket mindre sant som åtgärden att lämna statsbidrag till sådana vägars indelning och iståndsättande tvärtom skulle föra frågan om vägarnas indelning till allmänt underhåll närmare målet. I stället för att, såsom jordbruksutskottet vid 1912 års Riksdag förmenat, min motion skulle föra vägfrågan på »avvägar», är min motion ett led i strävandet att komma fram till det idealistiska tillstånd, då alla vägar av betydelse för den allmänna samfärdseln bliva indelade till allmänt underhåll. Det torde också böra fastslås, att motionen ej heller avser att göra ändringar i lagen om väghållningsbesvärets utgö-rande på landet den 23 oktober 1891 överflödiga. Givetvis tarvas även i denna lag betydande ändringar för att möjliggöra än flera vägars in-delning till allmänt underhåll. I en annan vid årets riksdag väckt motion har jag påkallat Riksdagens uppmärksamhet i denna fråga.

Men icke alla enskilda vägar ha utsikt att i sinom tid bli indelade till allmänt underhåll. En stor mängd enskilda vägar komma att förbli enskilda vägar allt framgent, då de ej kunna tillmätas betydelse för den allmänna samfärdseln i vidare mån än för ett större eller mindre antal enskilda. För dessa, som bo i obygden och endast hava usla byvägar att trafikera, vore ett handtag från statens sida synnerligen välkommet. Rättvisan kräver, att dessa, som bo i obygden i saknad av kommunikationer, men som dock lika med andra i detta hänseende bättre situerade få betala vägskatter och underhålla vägskiften mildtals från hemmet, få den hjälpen, att staten bidrager i kostnaden för utfartsvägens indelning och i särskilt ömmande fall jämväl bidrager i kostnaderna för dess iståndsättande.

Jag tillåter mig till sist anföra ett brottstycke av ett brev, som kom mig tillhanda under 1912 års riksdag, från en småbrukare i Kristianstads län, vilket visar, att ifrågavarande framställning ingalunda är blott och bart en norrländsk fråga. Han skriver: »Undertecknad vill härmed till Eder herr riksdagsman framföra min stora tacksamhet för den motion, Ni i Riksdagen framfört angående statsbidrag till indelning och förbättring av enskilda vägar. Jag beklagar, att jordbruksutskottet avstyrkt denna motion, som jag anser hava det största värde för förbättrandet av lantbefolkningens kommunikationer. Under nuvarande förhållanden är det ofta slumpen, som avgör, vilka vägar, som bliva allmänna, och många så kallade enskilda vägar äro ofta av långt större betydelse än en stor del allmänna vägar. Det skulle mycket glädja mig om Eder motion i framtiden vunne gehör i Riksdagen och vill jag härmed bedja Eder att icke släppa denna nyttiga sak.»

Med hänvisning till min motion i ämnet vid 1912 års Riksdag och de anföranden jag höll i Andra kammaren vid ärendets behandling, får jag på grund av det sålunda anförda yrka, — — — --»

Såsom i motionen erinras, förevar vid 1912 års riksdag en av samme motionär väckt, till syfte och yrkande med den nu föreliggande fullt överensstämmande motion, vilken emellertid i enlighet med jordbruksutskottets avstyrkande utlåtande blev av Riksdagen avslagen.

Utskottet.

I sitt berörda utlåtande anförde utskottet följande:

»Utskottet vill till en början erinra därom, att vid 1910 års riksdag inom Andra kammaren väcktes en motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående revision av gällande lag om enskilda vägar på landet. I motiveringen framhöll motionären, hurusom å många av de vägar, som blott vore eller begagnades som enskilda, framginge allmän trafik i stor omfattning, vilket hade till följd att vissa väghållare oskäligt betungades. För att åstadkomma utjämning av förhållandena med därav härflytande lättnad för de av underhåll av enskilda vägar mest betungade borde, enligt motionärens mening, det allmänna träda emellan; och förordade motionären därför, att av det från staten utgående bidraget till väghållningsskyldige in natura inom kommunerna viss del borde enligt å vägstämman fattat beslut kunna få användas som bidrag till enskilda vägars byggande och underhåll.

I sitt i anledning av motionen avgivna utlåtande, nr 70, yttrade jordbruksutskottet följande:

'Motionärens anmärkningar mot lagen den 5 juli 1907 om enskilda vägar på landet synas huvudsakligen härleda sig från de rådande för-

hållandena beträffande underhållet av starkt trafikerade sådana vägar. I avseende härå vill utskottet erinra, att man icke, såsom motionären antagit, vid tillkomsten av nämnda lag förbisett, att å många av dessa vägar framginge allmän trafik i stor omfattning. För sådant fall äro nämligen stadganden givna i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet med däri sedermera gjorda ändringar. I § 41 av denna lag föreskrives nämligen att, vid vägdelningsförrättning, till handläggning skall företagas, bland andra, frågan om bestämmande av de vägar, vilka skola såsom allmänna anses. I § 4 av samma lag meddelas närmare föreskrifter angående förfarandet, när fråga uppstår om förändring av redan befintlig väg till bygdeväg eller landsväg. Dessa lagrum avse tydligen att avhjälpa det av motionären åsyftade missförhållande, att för den allmänna samfärdseln behöfliga vägar underhållas av en eller ett fåtal enskilda. Sant är visserligen, att det understundom kan visa sig svårt att få enskild väg indelad till allmänt underhåll, äfven när billigheten synes kräva detta. Då emellertid stadgandena härom, såsom redan nämnts, återfinnas i lagen om väghållningsbesvärets utgörande på landet, torde, därest lagstiftningen skall tillgripas för de uppgivna missförhållandenas avhjälpan, en revision av lagen om enskilda vägar i alla händelser icke vara på sin plats.

På grund av vad sålunda sagts och då sådan erfarenhet om nämnda lags verkningar i olika afseenden under den korta tid, lagen funnits till, ej kunnat vinnas, att en revision av lagen kunde därav föranledas, hemställde utskottet, att motionen icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda. Detta blev också båda kamrarnas beslut.

Ehuru den nu föreliggande motionen närmast avser statsbidrag för *indelning* och *förbättring* av enskilda vägar på landet och således icke omedelbart berör frågan om eller i vad mån staten bör bidraga till själva *byggandet* och *underhållet* av dylika vägar, finner dock utskottet här ovan återgivna uttalanden av 1910 års jordbruksutskott i det väsentliga äga tillämplighet även på den nu förevarande framställningen. Visserligen anser utskottet i likhet med motionären önskvärdt, att indelning av de enskilda vägarna på landet i vidsträcktare mån, än hittills torde hava varit fallet, må komma till stånd. Dock synes det utskottet, som om kostnaderna för dylika vägindelningar icke i allmänhet skulle behöva ställa sig så stora, att en därför intresserad väghållare av ekonomiska hänsyn skulle låta avskräcka sig att, då verklig anledning därtill föreläge, begära indelning av en enskild väg, i vars underhåll han deltog. I varje fall anser utskottet frågan om de enskilda vägarnas

indelning icke vara av beskaffenhet, att för närvarande påkalla statsmakternas ingripande.»

Då detta enligt utskottets mening i än högre grad gällde frågan om förbättrandet av samma vägar, hemställde utskottet, att motionen icke måtte av Riksdagen bifallas.

Av det anförda utlåtandet framgår, att 1912 års jordbruksutskott, som sålunda ägnat vederbörlig uppmärksamhet åt den vid sagda års riksdag ifrågakomna motionens såväl motivering som yrkande, visserligen delat motionärens önskan om en i allt större omfattning bedriven indelning av enskilda vägar på landet, men icke funnit frågan om de enskilda vägarnas indelning än mindre förbättring vara av natur att för det dåvarande påkalla statsmakternas ingripande.

Såsom synes, grundar sig den nu förevarande motionen på enahanda skäl och synpunkter som den av motionären förut i frågan väckta. Några nya sådana, som skulle kunna giva utskottet anledning att frångå sin förut uttalade ståndpunkt i frågan, har motionären, enligt utskottets mening, icke förebragt.

Utskottet.

Med åberopande av de synpunkter, som kommit till uttryck i ovanberörda av 1912 års jordbruksutskott gjorda uttalanden, får utskottet sålunda hemställa,

att förevarande motion icke må av Riksdagen bifallas.

Stockholm den 18 februari 1913.

På jordbruksutskottets vägnar:

D. PERSSON i Tällberg.

Närvarande: hrr Persson, Tamm, Odelberg, frih. De Geer, Paulson, Fahlén, Lindblad, Pers, Ericsson, Lundell, Nilsson i Kabbarp, greve Hamilton, Kronlund, Andersson, Linders och Hellström.
